

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
Instructional Leadership in the 21st Century of Private School
Administrators under the Phuket Provincial Education Office,
Office of the Private Education Commission

ศอดรีย์ อิสลาม¹ และ องอาจ เทียมกลาง²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Sadri Islam¹ and Ongart Thiamklang²

Nakornratchasima College

Corresponding Author E-mail: ongart@nmc.ac.th

(Received: 30 April, 2026; Revised: 8 July, 2026; accepted: 8 July, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 260 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษา, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนเอกชน, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were 1) to examine the instructional leadership in the 21st century of private school administrators under the Phuket Provincial Education Office, and 2) to compare instructional leadership in the 21st century of private school administrators classified by educational level and school size. The sample consisted of 260 teachers in private schools under the Phuket Provincial Education Office, Office of the Private Education Commission, Ministry of Education, in the academic year 2024. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's (1970) table and selected through stratified random sampling. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with a content validity index ranging from 0.80 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.95. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and independent samples t-test.

The findings revealed that:

1. The instructional leadership in the 21st century of private school administrators under the Phuket Provincial Education Office was at a high level overall.
2. The comparison of instructional leadership in the 21st century classified by educational level showed no statistically significant differences overall. Similarly, no significant differences were found when classified by school size. However, when considering each dimension, a statistically significant difference at the .05 level was found in the aspect of promoting the teaching and learning environment.

Keywords: Keywords: Educational Administration, Instructional Leadership, School Administrators, Private Schools, 21st Century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม และองค์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ส่งผลให้ระบบการศึกษาทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างอย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ บทบาทของครู และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีลักษณะไม่แน่นอน ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถใช้แนวทางการบริหารแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียวได้อีกต่อไป การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างสมรรถนะที่ยืดหยุ่น (flexible competencies) การคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำรงอยู่ได้ในสังคมที่มีการแข่งขันสูง แนวคิดดังกล่าว

สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาผู้นำและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน การทำงานร่วมกัน และการสร้างนวัตกรรมทางความคิด (Robinson, 2021)

ในบริบทของการบริหารการศึกษา “ภาวะผู้นำทางวิชาการ” (Instructional Leadership) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกหลักที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แนวคิดนี้มิได้จำกัดบทบาทของผู้บริหารไว้เพียงการควบคุมหรือกำกับดูแลองค์กรในเชิงโครงสร้างเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมเชิงลึกในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมศักยภาพของครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้มืออาชีพ Glickman, Gordon, & Ross-Gordon (2000) ได้เน้นย้ำว่าภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (developmental approach) โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำทางวิชาการ ผู้สนับสนุนและผู้โค้ชทางวิชาชีพที่ทำงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้หลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยหลายฉบับสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู รวมถึงคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษาของผู้เรียน โดยเฉพาะในบริบทของศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) และสมรรถนะการคิดขั้นสูง (higher-order thinking skills) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะสามารถออกแบบระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา (กมลชนก ธงทอง และนันทิยา น้อยจันทร์, 2025) อีกทั้งยังพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพครูอย่างเป็นระบบ (กุลธิดา มาลาม, 2020)

อย่างไรก็ตามแม้แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในเชิงทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยยังคงประสบปัญหาในการปรับบทบาทของตนจากผู้บริหารเชิงงานธุรการและการควบคุม ไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ปัญหาสำคัญได้แก่ การขาดทักษะด้านเทคโนโลยีการศึกษา การขาดความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการขาดวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้นำในศตวรรษที่ 21 (Quah, 2011; Robinson, 2021) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ทั้งในฐานะเครื่องมือในการประเมินศักยภาพของผู้บริหาร และในฐานะแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ผลการศึกษายังช่วยสะท้อนสภาพความเป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหาร ครู และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 814 คน 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 260 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุม 5 ด้านโดยใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการอย่างเป็นระบบเริ่มจากการศึกษาเอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Krug (1992) เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาแบบสอบถาม จากนั้นศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ และกำหนดข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรก่อนนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาเอกชน จังหวัดพังงา จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือในระดับสูงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้อย่างเหมาะสม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ถึงสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำหนังสือ

ดังกล่าวเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในสังกัด เพื่อขออนุญาตและประสานความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอน และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจนก่อนการตอบ พร้อมทั้งดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้วมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปตารางและบรรยายประกอบ จากนั้นวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538) เพื่อจัดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด พร้อมนำเสนอผลในรูปตารางและการบรรยายเชิงวิเคราะห์ และสุดท้ายทำการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการจำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test for independent samples) เพื่อพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรที่ศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 260		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	3.91	0.80	มาก	5
2. ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน	4.02	0.63	มาก	1
3. ด้านการนิเทศการสอน	3.96	0.13	มาก	3
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.01	0.68	มาก	2
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	3.92	0.68	มาก	4
รวม	3.96	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.58$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.63$) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.01$, $SD =$

0.68) ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.13$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.92$, $SD = 0.68$) และด้านการกำหนดพันธกิจ ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.80$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการจำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 202)		(n = 58)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	3.94	0.63	3.88	0.57	0.615	0.539
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.01	0.65	4.05	0.59	0.339	0.735
3. ด้านการนิเทศการสอน	3.96	0.15	3.98	0.41	1.034	0.302
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.02	0.67	3.98	0.71	0.351	0.726
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	3.94	0.65	3.81	0.79	1.093	0.276
รวม	3.97	0.55	3.94	0.61	0.686	0.516

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดโรงเรียน				t	p
	ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	(n = 77)		(n = 183)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	3.86	0.65	3.97	0.60	1.114	0.267
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.01	0.63	4.03	0.64	0.159	0.874
3. ด้านการนิเทศการสอน	3.98	0.12	3.95	0.14	1.611	0.109

4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	3.93	0.75	4.06	0.64	1.221	0.223
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	3.76	0.79	4.00	0.61	2.142*	0.034
รวม	3.91	0.55	4.00	0.61	1.249	0.301

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สำคัญ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสะท้อนว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดหลักสูตรและการสอน รองลงมาคือการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การนิเทศการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน และการกำหนดพันธกิจตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับบทบาทเชิงวิชาการที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman et al. (2000) ที่เน้นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นกระบวนการพัฒนาครูและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชนก ธงทอง และนันทิยา น้อยจันทร์ (2025) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และยังสอดคล้องกับ กุลธิดา มาลาม (2020) ที่ชี้ว่าภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนสอดคล้องกับ จุฬาลักษณ์ ปู่ทอง (2025) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้สามารถสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในบริบทดังกล่าวมีการพัฒนาบทบาทจากผู้บริหารเชิงบริหารจัดการไปสู่ผู้นำทางวิชาการมากขึ้น แม้ยังมีความแตกต่างของระดับการเน้นในแต่ละด้าน แต่โดยภาพรวมยังคงมุ่งสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าครูที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกันมีมุมมองต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทิศทางใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากระบบการพัฒนาครูในสถานศึกษาเอกชนที่มีความต่อเนื่องและครอบคลุมอย่างเท่าเทียม ทั้งในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมวิชาการ และการพัฒนาวิชาชีพ

ภายในสถานศึกษา ส่งผลให้ครูได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และแนวคิดทางการบริหารการศึกษาในลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงทำให้การรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ สมาน ประวันโต (2025) และ อารยา พูลทอง (2024) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในบริบทศตวรรษที่ 21 มักไม่แปรผันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของครู เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐานการบริหารและการพัฒนาวิชาชีพที่เป็นระบบและมีทิศทางเดียวกันในองค์กรการศึกษา ซึ่งช่วยลดความแตกต่างในการรับรู้ของบุคลากรภายในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีแนวโน้มได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและพื้นที่ ส่งผลให้การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศเชิงวิชาการมีความแตกต่างกันในเชิงปฏิบัติ แม้ว่าผู้บริหารทุกขนาดโรงเรียนจะมีแนวทางการบริหารงานวิชาการในกรอบเดียวกันก็ตาม ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ศาคร มหาทิงค์ (2024) ที่ระบุว่าบริบทของสถานศึกษาและความพร้อมด้านทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการแสดงออกของภาวะผู้นำทางวิชาการในบางมิติ โดยเฉพาะด้านการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ต้องอาศัยทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ แม้ภาพรวมของภาวะผู้นำจะไม่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างเชิงบริบทดังกล่าวยังคงมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. ควรพัฒนาการสื่อสารพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจนและเข้าถึงผู้เรียนทุกระดับ โดยใช้ช่องทางที่หลากหลาย เช่น การประชุม เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และเอกสารประกอบ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและส่งเสริมการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

1.2. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาและประเมินหลักสูตรทั้งก่อนและหลังการใช้ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา นโยบายต้นสังกัด และความต้องการของผู้เรียน

1.3. ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดหาสื่อ เทคโนโลยี และทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล วัฒนธรรมองค์กร และการสนับสนุนจากต้นสังกัด โดยใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อระบุอิทธิพลของแต่ละปัจจัยอย่างเป็นระบบ

2.2. ควรศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับความพึงพอใจของครู และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยอาจใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) หรือการศึกษารายกรณี (Case Study) ในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่โดดเด่น เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้พัฒนานโยบายและการปฏิบัติจริงได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ธงทอง, และนันทิยา น้อยจันทร์. (2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 10(3), 247–261.
- กุลธิดา มาลาม. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโครงการในศตวรรษที่ 21 กับการผลิตบริการสาธารณะในยุค Thailand 4.0. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 189–204.
- จุฬาลักษณ์ ปู่ทอง. (2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 16(2), 71–85.
- สมาน ประวันโต. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. *Journal of Integration Social Sciences and Development*, 5(2), 248–258.
- สาคร มหาหิงค์. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 10(3), 346–361.
- อารยา พูลทอง. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ตามหลัก ARAYA MODEL. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ*, 3(2), 76–83.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2000). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*.
- Quah, C. S. (2011). Instructional leadership among principals of secondary schools in Malaysia. *International Research Journals*, 2(12), 1784–1800.
- Robinson, J. (2021). Crawling out of the box: 5 new skills for 21st century school leaders. <http://the21stcenturyprincipal.blogspot.com/2012/12/crawling-out-of-box-5-new-skills-for.html>